

Onderwerp : Raadsinformatiebrief over Jeugdhulpplus

Aanleiding : Ontwikkelingen JeugdzorgPlus.

Datum : 8 december 2022

Doel : Het ter kennisname verstrekken van informatie

Portefeuillehouder : JR. Pardo Kruidenier
M. de Deugd - Bos
(078) 770 6002jr.pardo.kruidenier@alblasserdam.nl
(078) 770 6003m.de.deugd-bos@alblasserdam.nl

Primaathouder : Ben Kraal
(078) 770 6098b.kraal@alblasserdam.nl

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

In het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DG&J) op 29 september jl. is het algemeen bestuur DG&J op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen binnen de Jeugdhulpplus. Op 14 oktober jl. heeft Maarten Struijvenberg, portefeuillehouder Jeugdhulpplus van de Gemeenschappelijk Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) en wethouder van de accounthoudende gemeente/regio Rotterdam-Rijnmond voor iHUB Zorg B.V. (iHUB), het algemeen bestuur laten weten het Draaiboek 'Continuïteit jeugdhulp' op iHUB van toepassing te verklaren. We sturen u hierbij het besluit (zie bijlage 1) Brief bestuurders landsdeel Zuidwest ZHZ) en we geven u nadere informatie over de ontwikkelingen in jeugdhulpplus middels deze raadsinformatiebrief. Daarnaast geven we ook informatie over het recent afgekondigde interbestuurlijk toezicht. (zie bijlage 5 en 6).

JeugdzorgPlus

JeugdzorgPlus is een vorm van zorg die enkel via een rechterlijke machtiging kan worden ingezet. De jeugdigen die deze zorg krijgen, verblijven in een gesloten instelling omdat ze een gevaar vormen voor zichzelf of hun omgeving. Het betreft een zeer kwetsbare doelgroep, die vaak te maken heeft met uiteenlopende complexe problematiek zoals trauma's en ernstige gedragsstoornissen. De specifieke expertise die nodig is om deze zorg te leveren, en het feit dat deze zorgvorm slechts wordt ingezet als laatste redmiddel, vraagt om bovenregionale afstemming.

De jeugdhulpregio Zuid-Holland-Zuid vormt samen met de jeugdhulpregio's Haaglanden, Holland-Rijnland, Midden-Holland en Rotterdam-Rijnmond het landsdeel Zuidwest. Binnen landsdeel Zuidwest zijn de aanbieders Schakenbosch en iHUB gecontracteerd voor deze zorgvorm.

Landelijke ontwikkelingen JeugdzorgPlus

JeugdzorgPlus wordt meer en meer als onvoldoende productief en in bepaalde situaties als schadelijk gezien voor jongeren. De afgelopen maanden zijn regelmatig schrijnende situaties van jeugdigen uit de JeugdzorgPlus in de media aan de orde geweest. In een aangenomen motie tijdens het begrotingsdebat over de jeugdzorg in december 2021 heeft de Tweede Kamer de regering opgeroepen te stoppen met JeugdzorgPlus en met plannen te komen hoe dat te realiseren.

Staatssecretaris Maarten van Ooijen (VWS) heeft de Tweede Kamer inmiddels aan de hand van een brief van [8 juli 2022](#) laten weten dat hij in 2030 zo dicht mogelijk op nul gesloten plaatsingen wil uitkomen (bijlage 2). Daarbij moeten huidige grootschalige voorzieningen zo snel mogelijk worden omgezet naar kleinschalige voorzieningen. Nadat dit is gebeurd, wordt de af- en ombouw verder doorontwikkeld. Dit jaar komt hij daarvoor nog met een uitvoeringsplan.

Samen met gemeenten, aanbieders, ervaringsdeskundigen, professionals, de onderwijssector, wetenschappers en andere bij de JeugdzorgPlus betrokken deskundigen, gaat de staatssecretaris de ombouw vorm geven. Halfjaarlijks vindt een bestuurlijk overleg met gemeenten, aanbieders en de staatssecretaris plaats.

Kern van de Jeugdwet

De kern van het landelijk, en dus ook regionaal/lokaal beleid is dat de continuïteit van zorg voor de cliënt altijd centraal staat en niet de continuïteit van een individuele zorgaanbieder.

Jeugdhulpaanbieders zijn zelf verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de organisatie, de borging van de kwaliteit van zorg en – indien nodig – een zorgvuldige zorgoverdracht van cliënten. Van hen wordt verwacht dat ze tijdig maatregelen nemen om eventuele financiële problemen te voorkomen en, wanneer dit niet lukt, zij met betrokken stakeholders zoals gemeenten (inkopers) in overleg gaan over een oplossing.

Gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor een toereikend aanbod van jeugdhulp. Ook na de sluiting van een jeugdhulpaanbieder moeten zij zorgen dat kinderen en hun gezinnen passende jeugdhulp krijgen.

Bij weinig voorkomende complexe en specialistische jeugdhulp, zoals JeugdzorgPlus, hebben aanbieders te maken met meerdere gemeenten/ regio's als financier. Bij risico's van discontinuïteit hebben zij dus ook te maken met deze verschillende gemeenten/ regio's. Daarom kunnen gemeenten hun wettelijke verantwoordelijkheid alleen nakomen als zij bovenregionaal samenwerken. Onder regie van de VNG zijn daarom accounthoudende regio's ingesteld. Voor Schakenbosch is de gemeente Den Haag accounthoudende gemeente. Voor iHUB is dat de gemeente Rotterdam. Zij voeren dus de regie en betrekken en informeren de andere jeugdhulpregio's. Zij organiseren een adequaat besluitvormingsproces om zorgcontinuïteit te borgen. Het zijn echter wel de regio's/gemeenten zelf die verantwoordelijk zijn voor de besluitvorming.

Draaiboek 'Continuïteit jeugdhulp'

Omdat in de afgelopen jaren in bepaalde regio's de continuïteit van jeugdhulp onder druk is komen te staan is een ["Draaiboek Continuïteit Jeugdhulp"](#) (vanaf nu Draaiboek genoemd) ontwikkeld (bijlage 3). Verschillende partijen waaronder de ministeries van VWS en J en V, Jeugdzorg Nederland, de Jeugdautoriteit en de VNG hebben hieraan een bijdrage geleverd. Het doel van het Draaiboek is het borgen van cruciale jeugdhulpfuncties. JeugdzorgPlus wordt als cruciaal aangemerkt.

Het Draaiboek kent een aantal treden van urgentie. De indeling gaat uit van continuïteitsrisico's bij aanbieders die veroorzaakt worden door financiële problemen. Zo wordt bij trede drie de situatie als zorgelijk beschouwd en is een herstelplan noodzakelijk. Bij trede vier is er sprake van een

problematische situatie, welke overgaat naar zeer problematisch in trede vijf. Bij trede zes is er sprake van een faillissement waarbij een stappenplan noodzakelijk is. Zowel de aanbieder, de accounthoudende gemeente als de Jeugdautoriteit kunnen het Draaiboek en de daarbij behorende trede in werking stellen. Het Draaiboek gaat ervan uit dat het bepalen van de trede in overeenstemming plaatsvindt.

Ontwikkelingen in het landsdeel Zuidwest

Inzetten op transformatie vanuit gezamenlijkheid

In 2020 hebben de vijf jeugdhulpregio's in het landsdeel Zuidwest samen met iHUB-en Schakenbosch en de twee gecertificeerde Instellingen (Jeugdbescherming West en Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond) een ambitiedocument opgesteld over de toekomst van de JeugdzorgPlus. Dit ambitiedocument is in 2021 verder uitgewerkt in een Memorandum of Understanding en een strategisch vastgoedplan (bijlage 4). Aan het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd zijn deze stukken ter kennis gebracht. In het ambitiedocument is aangegeven dat het landsdeel Zuidwest eind 2023 nog maar 100 van de toen 235 aanwezige JeugdzorgPlus-plekken nodig zou hebben.

Om belemmeringen in de vastgoedtransitie weg te nemen, de JeugdzorgPlus-instellingen daarin financieel te ondersteunen en de continuïteit van de JeugdzorgPlus te borgen heeft het Rijk eenmalig € 33,5 miljoen beschikbaar gesteld. Voor Schakenbosch is dit € 3,1 miljoen en voor iHUB € 7,1 miljoen. De middelen zijn verdeeld op basis van het aantal toenmalige plekken. iHUB heeft meerdere locaties in het land en daardoor meer middelen ter beschikking gekregen. Daarnaast is er voor het landsdeel Zuidwest nog € 1,5 miljoen beschikbaar voor de ombouw van de separeerruimten¹ en € 6,7 miljoen voor de vastgoedtransities voor open driemilieugroepen². De gemeente Rotterdam is de penvoerder voor het beschikken van deze middelen. Inmiddels hebben beide aanbieders plannen ingediend. Om daadwerkelijk over deze middelen te kunnen beschikken, is eerst meer duidelijkheid nodig over het toekomstscenario van de JeugdzorgPlus in het landsdeel Zuidwest en de plannen daarin van beide instellingen.

Daling aantal jeugdigen in de JeugdzorgPlus leidt tot financiële problemen

Landelijk is er sinds 2020 sprake van een snellere daling van de instroom van jeugdigen in de JeugdzorgPlus dan voorzien. Ook in het landsdeel Zuidwest is hiervan sprake. Hoewel dit enerzijds een positieve ontwikkeling is, zijn landelijk vijf van de tien JeugdzorgPlus-aanbieders in financiële problemen gekomen. Bij deze vijf aanbieders, waaronder iHUB en Schakenbosch, is de Jeugdautoriteit betrokken.

Begin 2022 is voor Schakenbosch in samenspraak met de Jeugdautoriteit en de accounthoudende gemeente Den Haag trede vier (problematische situatie) van het Draaiboek afgekondigd.

Tot eind september '22 bevond iHUB-zich op trede twee (risicovol) en waren er regelmatig gesprekken met de Jeugdautoriteit en de accounthouder. Echter de financiële situatie bij iHUB is verslechterd. Op 28 september 2022 heeft de accounthoudende gemeente Rotterdam, na advies van de Jeugdautoriteit, het bestuur van iHUB laten weten dat zij de situatie voor het onderdeel van

¹ Op 13 oktober 2021 is het wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdhulp ingediend. De kerndoelen daarvan zijn het versterken van de rechtspositie van jeugdigen en het beperken van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Het doel is dan ook om separeerruimten om te bouwen.

² Kenmerk van een drie milieus voorziening is dat er sprake is van integrale afstemming en behandeling op verblijf, scholing/werk en vrijetijdsbesteding, waarbij de jeugdigen vanwege hun problematiek een samenhangende behandeling krijgen

de JeugdzorgPlus als zorgelijk (trede 3 Draaiboek) beschouwen. Dit besluit is op 30 september jl. nader toegelicht aan het bestuur van iHUB. Door iHUB is tijdens dat gesprek aangegeven dat zij de nodige problemen voorzien voor hun personeel en de jeugdigen/ouders die zij begeleiden wanneer, met het vaststellen van een trede, het Draaiboek naar de letter gevolgd zou worden.

Vanuit pragmatische overwegingen is, na bedenktijd van iHUB en na later overleg met hen, er nu voor gekozen om een stevige set afspraken te formuleren. Hierin komen elementen voor, inclusief het opstellen van een continuïteitsplan, die horen bij de treden drie en vier van het Draaiboek. Deze afspraken set moet door iHUB en de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond worden gedragen en recht doen aan de ernst van de problematiek zoals die zich met name bij de cruciale jeugdhulp (JeugdzorgPlus) voordoet.

Aangezien iHUB een landelijk opererende partij is, die met veel partijen contracten heeft en zowel cruciale als niet-cruciale zorg aanbiedt, wordt het opstellen van een continuïteitsplan een gecompliceerd proces.

Daling jeugdigen in het Landsdeel Zuidwest

Het aantal jeugdigen dat vanuit het landsdeel Zuidwest gebruikt maakt van de JeugdzorgPlus is vanaf begin 2020 met meer dan 50% gedaald. Op 1 juli 2022 maakten 15 jeugdigen uit Zuid-Holland-Zuid gebruik van de JeugdzorgPlus (10 bij iHUB-Horizon, 2 bij Schakenbosch en 3 bij een buiten het landsdeel liggende instelling). In Alblasserdam hebben we het hier over één jeugdigen.

Aanzet tot gezamenlijke planvorming

Onder regie van de gemeente Den Haag en met de Jeugdautoriteit als toezichthouder is begin 2022 aanvankelijk op basis van eerdergenoemd Draaiboek een concept continuïteits- en herstelplan opgeleverd rond Schakenbosch. Omdat de financiële druk bij iHUB ook aan het toenemen was door de verdere daling van de instroom heeft de Jeugdautoriteit in een brief van 4 mei 2022 de accounthoudende regio's Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond verzocht om met beide betrokken aanbieders tot een gezamenlijk plan te komen voor de JeugdzorgPlus in het landsdeel Zuidwest, inclusief alternatieve zorgvormen.

Inmiddels is aan het adviesbureau AEF opdracht gegeven de zorgbehoefte van de doelgroep JeugdzorgPlus inclusief alternatieve zorgvormen voor het landsdeel Zuidwest in kaart te brengen.

Hen is daarbij gevraagd een onderbouwde inschatting te maken van het aantal structureel benodigde plekken en al ontwikkelde en nog te ontwikkelen alternatieve zorgvormen.

Dit onderzoek is begin oktober 2022 gestart en is eind november 2022 gereed. De bevindingen uit dit onderzoek worden vertaald naar de mogelijke rol die de huidige JeugdzorgPlus aanbieders in het landsdeel Zuidwest bij de invulling ervan kunnen spelen.

Daarnaast loopt er ook nog een landelijk onderzoek dat door VWS is geïnitieerd naar het 'specialistische alternatief'. Naar verwachting gaat dit onderzoek duidelijkheid geven over de partij of partijen die expertisecentrum³ worden. Hiervoor zijn zowel Schakenbosch als één van de locaties van iHUB kandidaat. Dit onderzoek verschijnt in december '22. De bevindingen van beide onderzoeken vormen belangrijke input voor de continuïteitsplannen.

Interbestuurlijk Toezicht iHUB en Schakenbosch

De Jeugdautoriteit maakt zich zorgen over de continuïteit van de gesloten jeugdhulp (JeugdzorgPlus) in het landsdeel Zuidwest. In bijlage 5 treft u een mededeling van regio-portefeuillehouder jeugd Steven van Die aan de wethouders jeugd binnen de regio ZHZ over het afkondigen van Interbestuurlijk Toezicht (IBT) voor alle 52 gemeenten in het landsdeel Zuidwest i.v.m. de ontwikkelingen van de jeugdhulpplus in het landsdeel. In bijlage 6 is een uitleg van het ministerie van VWS over de implicatie van deze IBT voor de gemeenten in het landsdeel. Vooralsnog lijkt het erop dat op de GR DG&J de Interbestuurlijk Toezicht (IBT) (scenario A) van toepassing is.

Voorschotten

Om beide instellingen te kunnen laten voldoen aan hun financiële verplichtingen ten opzichte van hun personeel hebben de gemeenten Den Haag en Rotterdam aan hen voorschotten verstrekt. Er wordt vanuit gegaan dat zij binnen hun lopende begroting dit kunnen terugbetalen dan wel dat deze worden verrekend met de eventuele liquiditeitssteun die het landsdeel Zuidwest (de 52 gemeenten) al dan niet zou moeten bijdragen. Het door Rotterdam aan iHUB toegekende voorschot bedraagt € 5 miljoen. Den Haag heeft Schakenbosch een voorschot verstrekt van maximaal € 1,275 miljoen.

Eventueel te verlenen liquiditeitssteun door het landsdeel Zuidwest

Wanneer tot een eventuele liquiditeitssteun wordt besloten is in het Draaiboek aangegeven dat voor de verdeling over de regio's/gemeenten een verdeelsleutel moet worden afgesproken. In een bestuurlijk bovenregionaal overleg van maart '22 is besloten uit te gaan van het aantal geplaatste jeugdigen bij de betreffende instelling. Voor eventuele continuïteitssteun aan Schakenbosch wordt ZHZ voor 8% aangeslagen. Bij iHUB zal dat neerkomen op zo'n 15% van de te verlenen continuïteitssteun voor de te leveren cruciale jeugdhulp.

Bij Schakenbosch is in maart '22 een bedrag genoemd van totaal € 4,3 miljoen aan te verstrekken liquiditeitssteun voor de komende jaren. Voor 2022 is deze liquiditeitssteun via de eerste bestuursrapportage SOJ 2022 meegenomen in de begroting Jeugdhulp ZHZ. Maar tot nu toe is nog geen definitief bedrag vastgesteld. Het lijkt erop dat zij in 2022 binnen de huidige bedrijfsvoering, en met het voorschot van de gemeente Den Haag, de uitgaven en inkomsten in evenwicht kunnen houden. Maar of dit zal lukken, is wel de vraag. De komende maanden moet dit duidelijk worden en

³ Een expertisecentrum voor een kleine groep jongeren bij wie de (multi)problematiek zó complex, divers en specifiek is, dat dit vanwege de benodigde hoog-specialistische expertise en het kleine volume vraagt om een landelijke aanpak.

zal mogelijk ook kunnen worden aangegeven welk bedrag voor 2023 e.v. nodig is om JeugdzorgPlus te kunnen blijven aanbieden.

Voor iHUB zal eerst een goede knelpuntenanalyse moeten worden gemaakt met een verbeterplan per knelpunt. Op basis hiervan kan een gedifferentieerde behandeling van de geconstateerde knelpunten plaatsvinden. Hierbij zal de ernst van het punt en het feit of het punt cruciale of niet-cruciale jeugdhulp betreft worden gewogen. Die analyse zal ook bepalend zijn in welke mate gemeenten/regio's buiten het landsdeel voor cruciale jeugdhulp betrokken moeten worden bij het proces. Uiteindelijk moet dit alles leiden tot een continuïteitsplan en financieringsbehoefte. De planning is dat dit voor de zomer van 2023 duidelijk moet zijn.

Tussen iHUB en het landsdeel ZuidWest is er onlangs een verschil van mening ontstaan over de vergoeding van bepaalde kosten bij het omvormen van de JeugdzorgPlus. Op 19 september 2022 hebben alle 52 gemeenten in het landsdeel Zuidwest, via Lexsigma (een advocaat) een sommatie/ingebrekestelling ontvangen over het zorgdragen van deze betalingen aan iHUB.

Binnen het landsdeel is één concept-antwoordbrief op de sommatie/ingebrekestelling van Lexsigma opgesteld. Deze brief is op 1 november 2022 vastgesteld door ons college en verstuurd.

Omdat ook voor iHUB het Draaiboek continuïteit jeugdhulp van toepassing is verklaard, moeten zij nu een herstel- of continuïteitsplan opstellen. Op basis van deze plannen wordt gekeken naar de vergoeding van bepaalde kosten.

De transformatie van de JeugdzorgPlus wordt doorgezet

Beide JeugdzorgPlus-instellingen zijn ondertussen hard bezig om de hulp te verbeteren en de zorgcontinuïteit van de geplaatste jeugdigen te waarborgen. Zo is samen met de aanbieders, gemeenten en verwijzers (Jeugdbescherming) hard gewerkt aan een normenkader voor de JeugdzorgPlus. Vanaf 1 april 2022 zijn alle groepen bij beide aanbieders kleinschalig ingericht en teruggebracht naar maximaal 6 jongeren. In bovenregionaal verband zijn hiervoor de tarieven aangepast.

Bij Schakenbosch zijn er per 1 juni 2022 ook intensieve groepen (2 tot 3 jongeren) mogelijk, deze zijn bedoeld voor jongeren die nu vaak 1 op 1 begeleiding krijgen op de reguliere groepen. Zij passen niet in een grotere groep qua structuur en gedrag. Ook hier heeft de tarifiering bovenregionaal plaatsgevonden. De gevolgen van deze nieuwe tarieven zullen in een volgende bestuursrapportage van de SOJ worden opgenomen.

Nieuwe initiatieven vanuit het bovenregionale expertise netwerk (BREN)

Naast de specifieke inzet op de JeugdzorgPlus zelf wordt er ook inzet gepleegd op het verder ontwikkelen van alternatieve vormen van hulp. Daarvoor zijn in Nederland een achttal Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd opgericht. Zij moeten ervoor zorgen dat jongeren met complexe en meervoudige problematiek, die nu vastlopen in de zorg en niet de juiste hulp krijgen, passende oplossingen wordt aangeboden. Ook regelen zij dat er een lerend stelsel en de ontwikkeling van kennis plaatsvindt en nemen zij de organisatie en het beheer van een expertisecentrum jeugdhulp op zich.

Vanuit een onafhankelijke positie ondersteunen deze netwerken de jeugdhulpregio's en de regionale expertiseteams om samen met jeugdigen, ouders, jeugdhulpverleners en gemeenten een onvoorwaardelijke oplossing te vinden. Het is daarbij de bedoeling dat dit oplossingen zijn waar jeugdigen en hun ouders achter staan, die helpen en uitvoerbaar zijn – ook op de lange termijn. Het

ministerie van VWS is (samen met de VNG) opdrachtgever en financiert de bovenregionale netwerken vanaf 2021 jaarlijks met 26 miljoen euro.

De regio Zuid-Holland-Zuid maakt samen met de jeugdhulpregio's Haaglanden, Holland-Rijnland, Midden-Holland en Rotterdam-Rijnmond deel uit van het Expertisenetwerk Zuid-Holland. Voor 2022 is voor het BREN Zuid-Holland € 4,85 miljoen beschikbaar. De gemeente Rotterdam is de coördinerende gemeente. De manager van het expertiseteam complexe zorg bij Jeugdbescherming West, is aangesteld als projectleider BREN.

Vervolg

Wanneer er nieuwe van belang zijnde informatie en meer duidelijkheid is over de ontwikkelingen bij iHUB en Schakenbosch zal het college u daarover nader informeren.

Bijlagen:

- **Bijlage 1 - Brief bestuurders landsdeel Zuidwest ZHZ**
- **Bijlage 2 - kamerbrief passende zorg voor jeugdigen die bescherming en veiligheid nodig hebben**
- **Bijlage 3 - Draaiboek Continuïteit jeugdhulp**
- **Bijlage 4 - MEMORANDUM OF UNDERSTANDING Denkrichting Kosten en Bekostiging Transitie JHP ZW**
- **Bijlage 5 - Mededeling IBT van Steven van Die aan leden AB**
- **Bijlage 6 - Juridische onderbouwing IBT van ministerie VWS**

Burgemeester en wethouders van Alblasterdam,

de secretaris,
S. van Heeren

de burgemeester,
JGA. Paans